

Sygn. akt VIII *Pa* 118/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Sędziowie:	SSO Grażyna Łazowska SSR del. Renata Stańczak (spr.)
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015r. w Gliwicach

sprawy z powództwa A. K. (K.)

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o ryczałt za noclegi w związku z podróżą służbową

na skutek apelacji powoda i pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 9 marca 2015 r. **sygn. akt** VI P 527/13

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punkcie 1d w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.244,88 zł (dwa tysiące dwieście czterdzieści cztery złote 88/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2011 roku,

- w punkcie 1e w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 315,95 zł (trzysta piętnaście złotych 95/100) z ustawowymi odsetkami od 11 sierpnia 2011 roku;

- częściowo w punkcie 2 w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 825,90 zł (osiemset dwadzieścia pięć złotych 90/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 14.11.2013 roku;

- w punkcie 3 w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 900,00 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

2. w pozostałej części oddala obie apelacje;

3. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 35,00 zł (trzydzieści

pięć złotych) tytułem brakującej części opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia

której powód był zwolniony z mocy ustawy;

4. znosi wzajemnie koszty procesu w postępowaniu odwoławczym.

(-) SSO Grażyna Łazowska (spr.) (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSR del. Renata Stańczak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt: VIII Pa 118/15

UZASADNIENIE

Powód A. K. domagał się zasądzenia od pozwanej LINK spółki z.o.o. w W. kwoty 11.160 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu tytułem niewypłaconego ryczałtu za nocleg w krajowej i zagranicznej podróży służbowej. Nadto powód domagał się również zobowiązania pozwanej do rozliczenia zagranicznych i krajowych podróży służbowych powoda w okresie jego zatrudnienia u pozwanej, tj. od dnia 13 października 2010r. do dnia 23 lipca 2011r. i zasądzenia na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania. Pismem z dnia 20 marca 2014r. (k. 146-147) powód zmienił żądanie pozwu, domagając się wypłaty ryczałtów za noclegi w zagranicznych podróżach służbowych odbywanych w okresie zatrudnienia, ze wskazaniem dat tych podróży, w łącznej kwocie 19.051,20 zł z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 1.239,70 zł od dnia 11 listopada 2010 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.656,50 zł od dnia 11 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty
- od kwoty 1.593,90 zł od dnia 11 stycznia 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.948,10 zł od dnia 11 lutego 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.518,60 zł od dnia 11 marca 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 3.010,70 zł od dnia 11 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 885,50 zł od dnia 11 maja 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.223,90 zł od dnia 11 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.470,30 zł od dnia 11 lipca 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 504 zł od dnia 11 sierpnia 2011 roku do dnia zapłaty,

Powód twierdził, że był zatrudniony u pozwanej jako kierowca w transporcie międzynarodowym w okresie od dnia 13 października 2010r. do dnia 23 lipca 2011r. oraz że pozwana nie wypłacała mu ryczałtu za nocleg w podróżach służbowych, mimo że powód wszelkie noclegi odbywane na terenie Unii Europejskiej spędzał w kabinie samochodu ciężarowego bez wystarczającej infrastruktury sanitarnej. Powód wskazywał, że żądana kwota stanowi iloczyn liczby noclegów i 25% limitu dla danego kraju przeznaczenia, według aktualnego kursu średniego danej waluty. Powód nie negował komfortu warunków wyposażenia kabiny samochodu, natomiast zakwestionował możliwość całkowitego wyłączenia ryczałtu za nocleg w podróży służbowej w przepisach wewnątrzzakładowych, w tym w regulaminie wynagradzania.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na swoją rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Na uzasadnienie pozwana wskazała, że zapewnia swoim kierowcom bezpłatny nocleg w formie noclegu w kabinie pojazdu, wyposażonej w miejsce do spania o odpowiednim komforcie zbliżonym do warunków panujących

w domku kempingowym. Uregulowania zawarte w Regulaminie Wynagradzania pozwanej, wskazują, że kierowcom nie przysługuje zwrot kosztów z tytułu noclegu odbywanego w podróży służbowej. Pozwana podała, że w oparciu o normy art. 77⁵ k.p., przepisy Rozporządzeń Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r.: w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) oraz w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1990 ze zm.) nie miały zastosowania wobec pracowników pozwanej. Nadto pozwana argumentowała, że powód otrzymywał ryczałt za pracę w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej oraz nie udokumentował poniesionych w trasie kosztów noclegu. Pozwana w piśmie z dnia 8 kwietnia 2014r. (k. 160-164) podniosła zarzut przedawnienia wobec roszczenia powoda w zakresie kwoty 9.956,80 zł, która odpowiada żądaniu ryczałtu za noclegi w podróżach służbowych odbywanych w okresie od października 2010r. do lutego 2011r.

Wyrokiem z dnia 9 marca 2015 roku, sygn. akt: VI P 527/13 Sąd Rejonowy w G. zasądził od pozwanej na rzecz powoda następujące kwoty tytułem ryczałtu za nocleg w podróżach służbowych w okresie od dnia 1 marca 2011 roku do dnia 23 lipca 2011 roku:

- a) 2.681 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 11 kwietnia 2011 roku,
- b) 782,25 złote z ustawowymi odsetkami od dnia 11 maja 2011 roku,
- c) 1.519,20 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 11 czerwca 2011 roku,
- d) 2.352,35 złote z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2011 roku,
- e) 340,49 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 11 sierpnia 2011 roku.

Sąd Rejonowy w G. opisanym wyżej wyrokiem w pkt. 2 oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w pkt. 3 zasądził koszty zastępstwa procesowego, w pkt. 4 wyroku Sąd nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 384 złote tytułem części opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony, nadto nadał wyrokowi w pkt. 5 rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 2000 złotych.

Sąd I instancji ustalił jako okoliczności bezsporne, że powód był zatrudniony u pozwanej w okresie od dnia 13 października 2010r. do dnia 23 lipca 2011r. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy na trasach międzynarodowych. Stosunek pracy uległ rozwiązaniu w związku z wypowiedzeniem przez powoda umowy o pracę. W czasie wyjazdów na trasy powód wszystkie noclegi za granicą odbywał w kabinie samochodu, nigdy nie nocował w innym miejscu. Ponadto powód nie ponosił żadnych kosztów związanych z noclegami oprócz kosztów związanych z wjazdem na parking oraz korzystaniem z toalet i sanitariatów. Nie była sporna ilość noclegów powoda za granicą, którą Sąd Rejonowy ustalił na podstawie wykazu tras pozwanej (k. 127). W wykazie tras uwzględniono dane o: oznaczeniu podróży służbowej, czasie jej trwania, datach wyjazdu z Polski i powrotu do Polski, numerze zlecenia, oznaczeniu państwa do którego realizowano dane zlecenie, osobie kierowcy i danych samochodu. Z zestawienia tego nie wynika, w jakich państwach powód faktycznie odbywał nocleg. Według ustaleń Sądu I instancji na rozprawie w dniu 4 czerwca 2014 roku powód oświadczył, że jest w posiadaniu kalendarza, w którym w okresie zatrudnienia u pozwanej zapisywał miejsca podróży służbowej, miejsca odpoczynku i przedłożył ten kalendarz.

Zgodnie z ustaleniami Sąd I instancji w art. 38 obowiązującego u pozwanej Regulaminu Pracy postanowiono, że pracownicy zatrudnieni na stanowisku kierowcy mają obowiązek parkować pojazdy na odpoczynki (noclegi) na strzeżonych lub monitorowanych parkingach, wyposażonych w zaplecze socjalne (natryski, toalety) – w związku z tym pracownikom zatrudnionym na stanowisku kierowcy nie przysługuje ryczałt za noclegi w podróży służbowej. A. K. zapoznał się z Regulaminem Wynagradzania pozwanej i nie upominał się w czasie zatrudnienia u pozwanej o świadczenia z tego tytułu ani o inną formę noclegu. Sąd Rejonowy w G. wskazał, że stan faktyczny ustalił w oparciu o następujące dowody: akta osobowe powoda, wykaz tras powoda k. 127, dokumentację fotograficzną k.

131-141, wytyczne dotyczące leżanek w kabinach kierowcy i pomieszczeniach do odpoczynku wraz z tłumaczeniem k. 362-377, przesłuchanie stron k. 200v-202v, k. 348-351, notatki powoda k. 518-599, oświadczenie powoda z dnia 4 czerwca 2015r. - k. 205v i kalendarz powoda k. 339-582. Sąd I instancji wyjaśnił, że pominął dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu techniki samochodowej oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, albowiem wyposażenie i warunki kabin w samochodach służbowych pozwanej nie miały wpływu na zasadność roszczenia powoda. Sąd I instancji oddalił wniosek pozwanej o zwrócenie się przez Sąd z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, bowiem Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 czerwca 2014 roku w sprawie o sygn. II PZP 1/14 odniósł się do norm, co do których pozwana złożyła wniosek o zadanie pytania prejudycjalnego i zdaniem Sądu I instancji nie budzą one wątpliwości interpretacyjnych.

W opinii Sądu I instancji roszczenie powoda co do zasady zasługuje na uwzględnienie, natomiast co do okresu należnych świadczeń oraz ich wysokości, Sąd jedynie częściowo uwzględnił powództwo. Powód domagał się ostatecznie ryczałtu za noclegi w podróży służbowych odbywanych w okresie zatrudnienia u pozwanej czyli za 110 noclegów za granicą od podróży w dniu 20 października 2010r. do podróży zakończonej dnia 2 lipca 2011r., w łącznej kwocie 19.051,20 zł z ustawowymi odsetkami. Sąd I instancji uwzględnił zarzut przedawnienia części roszczeń w zakresie należności za ryczałt wymagalnych przed 19 marca 2011r. Zdaniem Sądu właśnie należności wskazane przez powoda w piśmie z dnia 19 marca 2014r., a wymagalne przed datą 19 marca 2011r., na podstawie art. 291 § 1 k.p. uległy przedawnieniu i w tym zakresie zarzut pozwanej jest zasadny (co do należności za podróże służbowe odbyte w okresie od 20 października 2010 r. do 25 lutego 2011r.). Sąd Rejonowy wskazywał, że powód wystąpił jedynie z częściowym roszczeniem wobec pracodawcy. Powód podkreślił w treści pozwu, że żądana kwota stanowi tylko część należnego mu ryczałtu za nocleg i zastrzega sobie prawo dochodzenia pozostałej części po przedłożeniu przez pozwanąawnioskowanych w pozwie dokumentów dotyczących rozliczania podróży służbowych. W ocenie Sądu Rejonowego w G. na chwilę wniesienia pozwu powód dysponował dokumentacją pozwalającą mu na dokładne sprecyzowanie żądania i wyliczenie należnych mu ryczałtów, a to z uwagi na fakt, że w jego posiadaniu znajdowały się szczegółowe notatki z kalendarza. Zdaniem Sądu I instancji istotne znaczenie ma nie tylko data zgłoszenia roszczenia, ale również data złożenia szczegółowego zestawienia terminów podróży służbowych, ich tras i wysokości diet za poszczególne wyjazdy, w której doszło do sprecyzowania podstawy faktycznej powództwa co do wstępnie żądanej kwoty oraz rozszerzenia powództwa z kwoty 11.160 zł do kwoty 19.051,20 zł (19 marca 2014r.) Zdaniem Sądu I instancji właśnie należności wskazane przez powoda w piśmie z dnia 19 marca 2014r., a wymagalne przed datą 19 marca 2011r., na podstawie art. 291 § 1 k.p. uległy przedawnieniu. Każdego rodzaju żądanie będące przedmiotem powództwa musi mieć bowiem uzasadnienie w przytoczonych przez powoda okolicznościach faktycznych. Zatem przedmiotowy pozew, w którym powód (świadomie lub nieświadomie) nie wystąpił z całym przysługującym mu w stosunku do pozwanego żądaniem nie przerywa biegu przedawnienia co do tej części roszczenia w znaczeniu materialnoprawnym, która pozostała poza żądaniem tego pozwu. Za niezasadny natomiast Sąd I instancji uznał podniesiony przez powoda jako ewentualny zarzut nadużycia przez pozwaną prawa podmiotowego poprzez zgłoszenie zarzutu przedawnienia. Sąd nie podzielił stanowiska powoda co do faktu, iż to działanie samej pozwanej wywołało brak dochodzenia należnych mu roszczeń przez powoda. W zakładzie pracy pozwanej istniał Regulamin Wynagradzania, z którym powód zapoznał się przy przyjmowaniu do pracy i zaakceptował postanowienia tego Regulaminu. Powód przez cały okres zatrudnienia nigdy nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń co do braku przyznawania ryczałtu za podróże służbowe, nie kwestionował stosownych zapisów Regulaminu i nie domagał się sfinansowania mu noclegów odbywanych w podróży służbowej.

Sąd I instancji przeprowadzając ocenę zasadności roszczenia powoda wskazał, że wszystkie objęte okresem spornym podróże powoda miały charakter podróży służbowych. Powód nie otrzymywał ryczałtu za noclegi od pozwanej, co również było niesporne. Świadczenia z tego tytułu były wyłączone w Regulaminie Pracy wobec odbywania wszelkich noclegów w kabinie pojazdu wyposażonej w miejsce do spania.

W ocenie Sądu I instancji bez względu na warunki odbywania noclegów w kabinie pojazdu, taka forma zapewnienia noclegu nie jest wystarczająca dla pozbawienia powoda prawa do ryczałtu za nocleg, nawet przy uwzględnieniu treści Regulaminu Pracy pracodawcy.

Sąd Rejonowy w G. wskazał, że powód nie upominał się o ryczałt w czasie zatrudnienia u pozwanej ani też o zapewnienie innej formy noclegu, co jednak nie oznacza zgodnej woli stron o rezygnacji powoda ze świadczeń. Sąd wskazał, że postanowienia regulaminu pracodawcy – nie będąc indywidualnie uzgodnionymi, ale jedynie podanymi powodowi do wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty – nie mogą być mniej korzystne dla pracownika od norm powszechnie obowiązujących, a w przeciwnym razie – są z mocy prawa zastępowane treścią norm powszechnie obowiązujących (art. 9 ust. 2 k.p.). Zatem ewentualnie uzgodnienie między stronami, że powód będzie odbywał noclegi w kabinie pojazdu ze skutkiem zgody na brak prawa do ryczałtu za nocleg nie może odnieść skutku jako naruszające uprawnienia powoda wynikające z przepisów powszechnie obowiązujących i zapewniających minimum ochrony praw pracowniczych. W ocenie Sądu I instancji możliwości skutecznego dochodzenia przez powoda jego roszczeń nie pozbawia także art. 8 ust. 8 Rozporządzenia WE nr 561/06 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U. UE.L 2006 Nr 102, s. 1). Zgodnie z powołaną regulacją, jeżeli kierowca dokona takiego wyboru, dzienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju. Przepis ten nie dotyczy natomiast uprawnień w zakresie przysługiwania kierowcy od pracodawcy należności na pokrycie kosztów wyjazdów poza bazę w celu wykonywania pracy (podróży służbowych). Przepis nie może służyć ocenie przesłanek takich uprawnień, w szczególności przesłanek przysługiwania ryczałtu za nocleg. Sąd I instancji powołał się przy tym na treść uchwały Sądu Najwyższego podjętej w składzie 7 sędziów z dnia 12 czerwca 2014 roku w sprawie o sygn. II PZP 1/14 (LEX nr 1469181). W uchwale z dnia 12 czerwca 2014 roku Sąd Najwyższy odniósł się do wykładni art. 8 ust. 8 Rozporządzenia WE 561/06, Sąd I instancji podzielił ten pogląd i uznał że nie zachodziła konieczność zwrócenia się z pytaniem prejudycjalnym do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w zakresie wykładni tej normy.

W rezultacie Sąd Rejonowy w G. doszedł do przekonania, że pracownikowi-kierowcy zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym z tytułu podróży służbowych odbywanych w spornym okresie przysługują należności co najmniej takie, jak wynikające z powszechnie obowiązujących aktów wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p.

Ustalając wysokość należnego powodowi ryczałtu Sąd powołał się na § 9 ust. 1 Rozporządzenia (...)z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1991), według którego za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1. Ryczałt ten nie przysługuje za czas przejazdu (§ 9 ust. 2). W uzasadnionych przypadkach pracodawca może wyrazić zgodę na zwrot kosztów za nocleg w hotelu, stwierdzonych rachunkiem, w wysokości przekraczającej limit, o którym mowa w ust. 1 (§ 9 ust. 3). Wreszcie, po myśli § 9 ust. 4, przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewnia pracownikowi bezpłatny nocleg.

Sąd I instancji podniósł, na co wskazywał też Sąd Najwyższy w uchwale w sprawie o sygn. II PZP 1/14, że o stawkach, na podstawie których oblicza się ryczałt za nocleg decyduje kraj docelowy, a nie kraj faktycznego noclegu, którym w niniejszej sprawie powód dysponował już w dacie wniesienia pozwu. Świadczenie objęte sporem ma charakter ryczałtu, co przejawia się w tym że odrywa się zarówno od konieczności wykazywania dokładnej wysokości kosztów noclegu, jak i kraju odbywania tegoż noclegu. Przyznanie prawa do ryczałtu według stawek dla kraju docelowego ma uzasadnienie również w tym, że to pracodawca planuje pracę i podróż służbową pracownika, a także wydaje mu polecenia w zakresie miejsca noclegu i pracownik sam o tym nie decyduje. Pracodawca winien mieć zatem zarówno kontrolę nad organizacją noclegów, jak i dokumentować oraz rozliczać poszczególne noclegi. Sąd I instancji doszedł do przekonania, że w oparciu o dokument wykazu tras i pojazdów wobec niektórych podróży nie można ustalić jednego kraju docelowego dla niektórych z podróży służbowych, a jedynie można ustalić poszczególne kraje, w których powód na poszczególnych etapach odbywał podróż. W odniesieniu do podróży w których powód kierował się do kilku krajów na poszczególnych etapach podróży, Sąd – przyjmując za niewykazany kraj docelowy podróży – przyjmował

za wszelkie noclegi w tej konkretnej podróży najniższą stawkę ryczałtu spośród krajów na terenie których dana podróż była odbywana. W ocenie Sądu I instancji, w niniejszej sprawie pozwanej nie można przypisać zwłoki w wypłacie od dnia wymagalności świadczenia (co najwyżej opóźnienie), wobec wezwania do zapłaty dopiero w 2013r. oraz uregulowania prawa do ryczałtu w Regulaminie Pracy. Decyduje to w opinii Sądu I instancji o braku podstaw do przyjęcia, że powód może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonana. Zastosował zatem zasadę (art. 358 § 1 i 2 kc) określającą przeliczenie kuru według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia (10 dnia miesiąca następującego po miesiącu za który rozliczono dane podróże służbowe), zwłaszcza że ustawa, orzeczenie sądowe ani czynność prawna nie stanowi inaczej. W rezultacie obliczając należności powoda Sąd Rejonowy dokonał przeliczenia świadczeń z uwzględnieniem kursu z dnia wymagalności, chyba że kurs wskazywany przez powoda okazałby się niższy od kursu z dnia wymagalności, wówczas Sąd przyjąłby kurs powoda jako determinujący orzekanie w granicach żądania. W tym stanie rzeczy Sąd I instancji orzekł jak w pkt. 1 zaskarżonego wyroku, oddalając dalej idące żądanie w pkt. 2 orzeczenia – co do należności przedawnionych oraz niewykazanych. Sąd I instancji orzekł o odsetkach na podstawie art. 481 k.c. w związku z art. 300 k.p., przyjmując za dzień opóźnienia 11-sty dzień każdego miesiąca następującego po miesiącu odbycia danej podróży służbowej.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł w pkt. 3 wyroku na mocy art. 100 zd. pierwsze kpc, po ustaleniu, że powód utrzymał się z żądaniem w przybliżeniu w 40% (7.675,29zł z dochodzonej kwoty 19.051,20 zł), zaś o kosztach sądowych na podstawie art. 100 zd. pierwsze i art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w pkt. 4 wyroku. Sąd nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 2.000 zł w oparciu o art. 477² § 1 k.p.c. w pkt. 5 wyroku.

W apelacji od wyroku pełnomocnik powoda zaskarżył orzeczenie w części oddalającej powództwo, co do nieuwzględnionych należności z tytułu ryczałtu za nocleg w zagranicznych podróżach służbowych:

- 2656,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11.12.2010r. do dnia zapłaty
- 1593,90 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11.01.2011r. do dnia zapłaty
- 1948,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11.02.2011r. do dnia zapłaty
- 2518,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11.03.2011r. do dnia zapłaty
- wskazanych w piśmie procesowym powoda z dnia 19.03.2014 r.

Zaskarżonemu wyrokowi pełnomocnik powoda zarzucił:

- 1) błędne przyjęcie, że część roszczeń powoda uległo przedawnieniu,
- 2) w razie nieuwzględnienia zarzutu z pkt 1) - błędne nieuwzględnienie zgłoszonego zarzutu nadużycia prawa podmiotowego przez podniesienie zarzutu przedawnienia przez pozwaną (art. 8 kp),
- 3) a w zakresie zasądzonych kosztów procesu - naruszenie § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Podnosząc powyższe pełnomocnik powoda wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej kwot:

- 2656,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11.12.2010r. do dnia zapłaty
- 1593,90 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11.01.2011r. do dnia zapłaty

- 1948,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11.02.2011r. do dnia zapłaty

- 2518,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11.03.2011r. do dnia zapłaty

względnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej zwrotu kosztów procesu za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W razie nieuwzględnienia wniosku o zasądzenie lub uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, apelujący wniósł o zmianę zasądzonych przez Sąd I instancji kosztów procesu i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 1152 zł tytułem zwrotu kosztu zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację powoda pozwana domagała się jej oddalenia w całości oraz zasądzenia od powoda kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana wskazała, że Sąd I instancji słusznie częściowo oddalił powództwo co do roszczeń, które stały się wymagalne przed dniem 19 marca 2011r. Podnosiła, że powód nie podał dat odbywanych podróży służbowych, co mógł uczynić bez dostępu do dokumentacji pozwanej, zatem nie sprecyzował dostatecznie powództwa. Pozwana argumentowała, że Sąd I instancji zasadnie nie uwzględnił zarzutu nadużycia prawa podmiotowego przez pozwaną poprzez zgłoszenie zarzutu częściowego przedawnienia.

W apelacji pozwana LINK spółka z.o.o. w W. zaskarżyła wyrok w części tj. co do punktów 1,3,4 i 5 sentencji i zarzuciła :

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów art. 77⁵ § 3 i 5 kodeksu pracy (**dalej:** kp) poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż pracodawca niebędący państwową lub samorządową jednostką sfery budżetowej (Pozwana Spółka), określając warunki wypłacania pracownikom należności z tytułu podróży służbowej w regulaminie wynagradzania, mógł określić te warunki tylko w sposób korzystniejszy niż warunki wynikające z przepisów rozporządzenia (...) z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (dalej: Rozporządzenie (...) z 2002 r.), podczas gdy przepis art. 77⁵ kp nie zawierają żadnych wytycznych co do minimalnych warunków w zakresie wypłacania tych należności określanych w regulaminie wynagradzania, za wyjątkiem warunku przewidzianego w art. 77⁵ § 4 kp, dotyczącego minimalnej wysokości diety za dobę zagranicznej podróży służbowej;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisu art. 9 ust. 2 kp poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że przepisy Rozporządzenia (...) z 2002 r., a w szczególności § 9 tego Rozporządzenia, stanowią powszechnie obowiązujące przepisy prawa pracy, a w konsekwencji, że postanowienia regulaminu wynagradzania ustalanego przez pracodawcę niebędącego państwową lub samorządową jednostką sfery budżetowej nie mogą być mniej korzystne niż przepisy Rozporządzenia (...) z 2002 r., podczas gdy zarówno z delegacji zawartej w art. 77⁵ § 2 kp, jak i z samego tytułu Rozporządzenia (...) z 2002 r. wynika wprost, że przepisy tego rozporządzenia stosuje się bezpośrednio wyłącznie do pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, zaś zgodnie z art. 77⁵ § 5 kp do pracowników zatrudnionych przez pracodawców niebędących ww. jednostką, czyli także Pozwanej Spółki, przepisy te stosuje się odpowiednio i jedynie w sytuacji, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień w zakresie warunków wypłacania pracownikowi należności z tytułu podróży służbowej;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów art. 77² i art. 104 w zw. z art. 9 § 1 kp poprzez ich niezastosowanie polegające na pominięciu przy ustalaniu stanu faktycznego i prawnego sprawy postanowień Regulaminu Wynagradzania oraz postanowienia art. 38 Regulaminu Pracy obowiązujących w Pozwanej Spółce, pomimo że akty te stanowią źródła prawa pracy na równi z kodeksem pracy oraz przepisami innych ustaw i aktów wykonawczych;

4. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 1, 2 i 4 Rozporządzenia (...) z 2002 r. w zw. z art. 77⁵ § 5 kp poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na błędnym przyjęciu, że Powodowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej na zasadach określonych w przepisach Rozporządzenia (...) z 2002 r., podczas gdy (i) w okresie zatrudnienia Powoda w Pozwanej Spółce obowiązywały wewnętrzne akty prawa pracy regulujące warunki wypłacania tych należności na rzecz pracowników w sposób odmienny, aniżeli w ww. Rozporządzeniu (...) z 2002 r. oraz (ii) owe wewnętrzne akty prawa pracy były zgodne z § 9 ust. 1, 2 i 4 Rozporządzenia (...) z 2002 r. w zw. z art. 77⁵ § 5 kp;

5. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 1 i 2 Rozporządzenia (...) z 2002 r. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że Powodowi przysługiwało roszczenie o zwrot kosztów noclegu poniesionych podczas zagranicznej podróży służbowej, podczas gdy okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie był fakt (i) odbywania przez Powoda wszystkich noclegów w kabinie pojazdu ciężarowego wyposażonej w miejsce do spania oraz fakt (ii) nieponoszenia przez Powoda jakichkolwiek kosztów noclegu, a zatem brak było podstawy do zwrotu na rzecz Powoda jakichkolwiek kosztów noclegu w podróży służbowej;

6. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 4 Rozporządzenia (...) z 2002 r., poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na nieuzasadnionym przyjęciu, że zapewnienie pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku kierowcy noclegu w kabinie pojazdu ciężarowego wyposażonej w miejsce do spania i inne udogodnienia, w żadnym wypadku nie stanowi zapewnienia temu pracownikowi bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 Rozporządzenia (...) z 2002 r., a w konsekwencji, że zapewnienie takiego noclegu nie zwalnia pracodawcy od obowiązku zwrotu pracownikowi kosztów noclegu w zagranicznej podróży służbowej, podczas gdy przepisy Rozporządzenia (...) z 2002 r. nie precyzują minimalnych warunków pozwalających na uznanie zapewnionego nocnego odpoczynku za „bezpłatny nocleg” a w konsekwencji nieprawidłowe jest uznawanie a priori, iż nocleg zapewniany przez pozwaną spółkę w kabinie pojazdu nie jest „bezpłatnym noclegiem”;

7. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 4 Rozporządzenia (...) z 2002 r. w związku z art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i Rady (WE) nr 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85² (dalej: Rozporządzenie (WE) nr 561/2006), poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że zapewnienie pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku kierowcy noclegu w kabinie pojazdu ciężarowego wyposażonej w miejsce do spania i inne udogodnienia, gdy nocleg ten odbywa się podczas postoju na parkingu wyposażonym w urządzenia sanitarne i pracownik dokonał wyboru takiego trybu odbywania noclegów, w żadnym wypadku nie stanowi zapewnienia temu pracownikowi bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 Rozporządzenia (...) z 2002 r., a w konsekwencji, że zapewnienie takiego noclegu nie zwalnia pracodawcy od obowiązku zwrotu pracownikowi kosztów noclegu w zagranicznej podróży służbowej, podczas gdy ustawodawca europejski w art. 8 ust. 8 Rozporządzenia (WE) nr 561/2006 w sposób wyraźny dopuszcza odbywanie przez kierowców odpoczynków nocnych w kabinie pojazdu wyposażonej w odpowiednie miejsce do spania i nie kwestionuje takiej formy odbywania noclegów pod żadnym względem;

8. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 1 i 2 Rozporządzenia (...) z 2002 r. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wysokość zwrotu kosztów noclegu ewentualnie przysługującego na podstawie tych przepisów powinna być obliczana według stawki dla kraju docelowego podróży służbowej, podczas gdy przepis ten nie odnosi się do kraju docelowego podróży tak, jak czyni to przepis § 4 ust. 3 Rozporządzenia (...) z 2002 r. w odniesieniu do diet, a zatem zasadne jest ustalanie wysokości zwrotu kosztów noclegu na podstawie stawki obowiązującej dla kraju, w którym nocleg został rzeczywiście odbyty przez pracownika;

9. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 1 i 2 Rozporządzenia (...) z 2002 r. w zw. z wierszem 71 tabeli stanowiącej Załącznik do tego Rozporządzenia poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że wysokość ryczałtu z tytułu jednego noclegu odbywanego w podróży służbowej na terenie Niemiec

wynosi 27,75 Euro, podczas gdy z ww. przepisów wynika, iż ryczałt ten może przysługiwać w wysokości 25% limitu określonego w Załączniku do Rozporządzenia (...) z 2002 r., który to limit dla Niemiec wynosi 103 Euro, a zatem obliczona w ten sposób wysokość ryczałtu wynosiła 25,75 Euro;

10. naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest przepisu art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na bezpodstawnym ustaleniu przez Sąd krajów docelowych poszczególnych podróży służbowych, w toku których Powód (na poszczególnych etapach podróży) przebywał, w tym nocował, i bezpodstawnym uwzględnieniu powództwa w tej części, podczas gdy powód nie wykazał, ani który kraj był krajem docelowym każdej z tych podróży ani gdzie faktycznie nocował - co w konsekwencji doprowadziło do częściowego uwzględnienia powództwa;

11. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy i na które Pozwana zwróciła uwagę Sądu I instancji, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu rozprawy w trybie art. 162 kpc, to jest przepisów art. 227 w zw. z art. 217 § 3 kpc poprzez błędne przyjęcie, że powoływane przez pozwaną dowody z opinii biegłych sądowych z zakresu techniki samochodowej oraz bezpieczeństwa i higieny pracy nie dotyczą faktów mających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, co skutkowało oddaleniem tych wniosków, podczas gdy wymienione dowody zostały powołane na okoliczność warunków technicznych pojazdów, którymi Powód wykonywał przewozy w trakcie zatrudnienia w Pozwanej Spółce, warunków noclegowych zapewnianych Powodowi przez Pozwaną w kabinie pojazdu podczas odbywania przez niego podróży służbowych, a zatem na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, które nie zostały dostatecznie wyjaśnione - a wręcz przeciwnie, błędnie przyjęte a priori (o czym była mowa w ramach zarzutu w pkt 6) powyżej;

12. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, to jest przepisu art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 232 kpc, poprzez poczynienie przez Sąd ustaleń niezajdujących oparcia w materiale dowodowym a polegających na bezpodstawnym przyjęciu, że nocleg zapewniany Powodowi przez Pozwaną Spółkę w ramach odbywanych przez niego podróży służbowych stanowił formę noclegu niewystarczającą do zwolnienia Pozwanej z obowiązku wypłacania ryczałtu za nocleg, podczas gdy Sąd nie przeprowadził żadnego dowodu na tę okoliczność, pomimo składania wniosków dowodowych w tym zakresie przez pozwaną;

Pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. 1 i oddalenie powództwa w całości, zmianę wyroku w zakresie pkt. 3 i 4 sentencji i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, nadto zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Ewentualnie domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z jednoczesnym pozostawieniem temuż Sądowi kwestii rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, o zasądzenie zwrotu których, wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wniosła pozwana. Apelująca na podstawie art. 338 § 1 kpc, wniosła o orzeczenie o zwrocie świadczenia w kwocie 2.000,00 zł spełnionego przez pozwaną na podstawie zaskarżonego wyroku w części, w której temu wyrokowi został nadany rygor natychmiastowej wykonalności. Pozwana wniosła na podstawie art. 380 kpc, o rozpoznanie przez Sąd II instancji postanowienia Sądu I instancji z dnia 6 listopada 2014 r. w przedmiocie pominięcia, zgłoszonego w odpowiedzi na pozew, dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu techniki samochodowej oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, w odniesieniu do którego Pozwana zwróciła uwagę Sądu I instancji na uchybienie przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu rozprawy w trybie art. 162 kpc (vide: protokół rozprawy z dnia 6 listopada 2014 r.). Na wypadek nieuwzględnienia przez Sąd powyższego wniosku pozwana na podstawie przepisu art. 381 kpc a contrario, wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentu stanowiącego opinię biegłego R. K. nr (...) z dnia 29 listopada 2014 r., wydaną w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi-Południe w W., VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, o sygn. akt VI P 95/13, przedmiotem której była ocena i badanie wyposażenia pojazdów Pozwanej, w tym pojazdów wskazanych w pkt. II. ppkt 2. lit. a oraz d Odpowiedzi na pozew z dnia 25 lutego 2014 r. - na okoliczność tego, że (i) pojazdy, którymi Powód wykonywał przewozy drogowe podczas zatrudnienia w Pozwanej Spółce, posiadały odpowiednie warunki do spania, poruszania się i wykonywania takich czynności jak np. przebieranie się, w kontekście

aktualnych standardów na rynku producentów pojazdów ciężarowych oraz (ii) warunki w pojazdach, którymi Powód wykonywał przewozy drogowe podczas zatrudnienia w Pozwanej Spółce, były zgodne z normami BHP i umożliwiały odpowiedni wypoczynek nocny kierowcy, a w konsekwencji, że nocleg zapewniany powodowi w trakcie podróży służbowych wypełniał warunki zapewnienia bezpłatnego noclegu. Pozwana wniosła na podstawie art. 381 kpc a contrario o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z pisma Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 kwietnia 2015r. na okoliczność wszczęcia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym na podstawie wniosku o kontrolę konstytucyjności prawa, skierowanego przez związek (...) do Trybunału Konstytucyjnego w dniu 10 lutego 2015r. i istnienia przesłanki zawieszenia niniejszego postępowania. W konsekwencji pozwana wniosła o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia wniosku o kontrolę konstytucyjności prawa, skierowanego przez związek (...) do Trybunału Konstytucyjnego w dniu 10 lutego 2015r.

W razie nieuwzględnienia wniosku o zawieszenie postępowania w związku z istotnymi wątpliwościami interpretacyjnymi mającymi wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy pozwana wniosła o wystąpienie przez Sąd II instancji z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w trybie art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zakresie wykładni przepisu art. 8 ust. 8 Rozporządzenia (WE) nr 561/2006 w odniesieniu do krajowych przepisów, a mianowicie § 9 ust. 4 Rozporządzenia (...) z 2002r., który zwalnia pracodawcę od obowiązku wypłaty ryczałtu za nocleg w podróży służbowej w przypadku, gdy pracodawca zapewnił pracownikowi znajdującemu się w podróży służbowej bezpłatny nocleg.

Pozwana w wyniku istotnych wątpliwości interpretacyjnych mających wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, wniosła o wystąpienie przez Sąd z pytaniami prawnymi do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 3 Ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w zakresie wykładni:

- a) normy prawnej wynikającej z pozostałych w związku przepisów art. 21 a Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (dalej: Ustawa o czasie pracy kierowców), art. 77² § 2, § 3 i § 5 kp, § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (dalej: Rozporządzenie (...) z 2013r.) - w zakresie, w jakim przyznaje kierowcy zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym zwrot kosztów za nocleg podczas zagranicznej podróży służbowej w wysokości stwierdzonej rachunkiem w granicach limitu określonego dla pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej w załączniku do Rozporządzenia (...) z 2013 r. lub ryczałt w wysokości 25% tego limitu - co do ustalenia jej zgodności z przepisami art. 2, art. 20, art. 22, art. 32, oraz art. 64 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) normy prawnej wynikającej z pozostałych w związku przepisów art. 21 a Ustawy o czasie pracy kierowców, art. 77⁵ § 2, § 3 i § 5 kp, § 9 ust. 1, 2 i 4 Rozporządzenia (...) z 2002 r. - w zakresie, w jakim, pomimo utraty mocy obowiązującej Rozporządzenia (...) z 2002 r., stanowi w sprawach zawisłych przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym podstawę przyznania kierowcy zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym zwrotu kosztów za nocleg podczas zagranicznej podróży służbowej w wysokości stwierdzonej rachunkiem w granicach limitu określonego dla pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej w załączniku do Rozporządzenia (...) z 2002 r. lub ryczałt w wysokości 25% tego limitu - co do ustalenia jej zgodności z przepisami art. 2, art. 20, art. 22, art. 32, oraz art. 64 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- c) przepisu § 16 ust. 2 Rozporządzenia (...) z 2013 r. w zakresie, w jakim stanowi podstawę wypłaty ryczałtu w sytuacji, gdy pracownik faktycznie nie poniósł żadnych kosztów noclegu - co do ustalenia, czy norma ta wykracza poza zakres upoważnienia ustawowego przewidzianego w art. 77⁵ §2 kp i narusza art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;
- d) przepisu § 9 ust. 2 Rozporządzenia (...) z 2002 r. w zakresie, w jakim pomimo utraty mocy obowiązującej Rozporządzenia (...) z 2002 r., stanowi w sprawach zawisłych przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym podstawę wypłaty ryczałtu w sytuacji, gdy pracownik faktycznie nie poniósł żadnych kosztów noclegu - co do ustalenia,

czy norma ta wykracza poza zakres upoważnienia ustawowego przewidzianego w art. 77⁵ §2 kp i narusza art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

e) przepisu § 16 ust. 4 Rozporządzenia (...) z 2013 r. - w zakresie, w jakim zwalnia pracodawcę z obowiązku wypłaty świadczeń, o których mowa w § 16 ust.

1 i 2 Rozporządzenia (...) z 2013 r. w razie zapewnienia pracownikowi „bezpłatnego noclegu”, nie precyzując jednocześnie minimalnych warunków pozwalających na uznanie zapewnionego nocnego odpoczynku za „bezpłatny nocleg” (co ma szczególne znaczenie w analizowanym przypadku pracownika- kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym) - co do ustalenia, czy norma ta narusza art. 2 Konstytucji RP i wynikającą z niego zasadę prawidłowej legislacji;

f) przepisu § 9 ust. 4 Rozporządzenia (...) z 2002 r. - w zakresie, w jakim, pomimo utraty mocy obowiązującej Rozporządzenia (...) z 2002 r., stanowi w sprawach zawisłych przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym podstawę zwolnienia pracodawcy z obowiązku wypłaty świadczeń, o których mowa w § 9 ust. 1 i 2 Rozporządzenia (...) z 2002 r. w razie zapewnienia pracownikowi „bezpłatnego noclegu”, nie precyzując jednocześnie minimalnych warunków pozwalających na uznanie zapewnionego nocnego odpoczynku za „bezpłatny nocleg” (co ma szczególne znaczenie w analizowanym przypadku pracownika- kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym) - co do ustalenia, czy norma ta narusza art. 2 Konstytucji RP i wynikającą z niego zasadę prawidłowej legislacji;

g) normy prawnej wynikającej z pozostałych w związku przepisów art. 77⁵ § 2 i 5 kp oraz art. 21 a Ustawy o czasie pracy kierowców - co do ustalenia, czy normy te naruszają art. 92 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP.

W odpowiedzi na apelację pozwanej powód domagał się jej oddalenia w całości oraz zasądzenia od pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wskazał, że nie ma podstaw do zawieszania postępowania. Zarzuty apelacji stanowią w istocie jedynie polemikę z tezami uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 roku w sprawie o sygn. II PZP 1/14. Na fakt, że bezpłatnym noclegiem w transporcie międzynarodowym nie jest zapewniony przez pracodawcę nocleg w kabinie samochodu ciężarowego wskazywał w uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy z dnia 7 października 2014 roku w sprawie o sygn. I PZP 3/14. Podał, że stanowisko powoda co do miarodajności państwa docelowego, a nie faktycznego noclegu zostało potwierdzone w wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 28 maja 2015r., wydany w sprawie o sygn. akt: VIII Pa 23/15.

W piśmie procesowym z dnia 25 sierpnia 2015r. pełnomocnik powoda wskazał, że podanie w pozwie ilości dochodzonych noclegów, sposobu wyliczenia roszczenia oraz okresu za jaki powód dochodzi ryczałtów przy zastrzeżeniu, że jest to tylko część należnych powodowi roszczeń, jest wystarczającą podstawą faktyczną żądania i prowadzi do przerwania biegu przedawnienia roszczenia. Ustanowienie surowszych wymagań w tym zakresie prowadziłoby do utrudnień w dochodzeniu roszczeń pracowniczych wymagających szczegółowej dokumentacji pracy.

W piśmie procesowym z dnia 27 października 2015r. pozwana wskazała, że nie zgadza się z poglądem powoda oraz Sądu I instancji, przyjmowanym za Sądem Najwyższym, jakoby przepisy wykonawcze Rozporządzenia (...) z 2002r. miały ustalać minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych, które w regulaminie wynagradzania mogą być uregulowane jedynie korzystniej dla pracownika, gdyż minimum to określa art. 77⁵ § 4 kp. Podniosła także, że uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 roku w sprawie o sygn. II PZP 1/14 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2014 roku w sprawie o sygn. I PZP 3/14 nie została nadana moc zasady prawnej. Wskazała również, że wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 28 maja 2015r., wydany w sprawie o sygn. akt: VIII Pa 23/15 został wydany na kanwie odmiennych od zaistniałych w sprawie okoliczności faktycznych.

Sąd II instancji zważył, co następuje:

Obie apelacje tylko w części zasługiwały na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że Sąd odwoławczy dokonał własnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i uznał, iż jest on spójny, kompletny i wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd II instancji ma bowiem nie tylko uprawnienie, ale i obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy nie dopatrył się istotnych uchybień odnośnie przeprowadzenia postępowania dowodowego. Sąd I instancji prawidłowo ustalił okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy oraz dokonał prawidłowej ich oceny.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że roszczenie powoda co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Istotą sporu w sprawie niniejszej była kwestia czy powód jako kierowca transportu międzynarodowego ma prawo do ryczałtu za noclegi odbywane poza granicami kraju w czasie podróży służbowych w sytuacji, gdy faktycznie noclegi odbywał w kabinie służbowego samochodu oraz czy doszło do przedawnienia części roszczenia powoda.

W zakresie nie uregulowanym przepisami odrębnymi, definicję podróży służbowej zawiera art. 77⁵ § 1 k.p., zgodnie z którym pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową. Przywołany przepis wskazuje na incydentalny, tymczasowy i krótkotrwały charakter podróży służbowej.

Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 12 lutego 2010 roku o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 roku, Nr 43, poz. 246) wprowadzono definicję podróży służbowej dla kierowców, wykonujących przewozy drogowo oraz przyznano kierowcom, będącym w podróży służbowej, dietę na zasadach określonych w Kodeksie pracy. Zmiany legislacyjne były następstwem uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 roku, w sprawie II PZP 11/08, opublikowanej w OSNP z 2009 roku, Nr 13-14, poz. 166, zgodnie z którą pracownicy zatrudnieni na stanowisku kierowcy zostali pozbawieni świadczeń z tytułu podróży w ramach umówionej pracy. Sąd Najwyższy uznał, że podróżowanie jest normalnym wykonywaniem przez kierowców pracowniczych obowiązków, a nie podróżą o charakterze incydentalnym, krótkotrwałym, odbywaną w celu wykonania wyznaczonego zadania. Kierowcy wykonujący przewozy drogowo nie mogli więc otrzymywać diety na zasadach określonych w Kodeksie pracy. Wnioskodawca, składając projekt ustawy, zwrócił uwagę, że praca kierowców polega na prawie stałym pobycie poza domem, zwłaszcza kierowców wykonujących przewozy międzynarodowe. Taka sytuacja ma wpływ na koszty socjalne, w tym wydatki na utrzymanie (posiłki, noclegi). Koszty wykonywania pracy i pobytu poza domem są zawsze wyższe od nakładów poniesionych na utrzymanie, gdy praca jest wykonywana w miejscu zamieszkania. W związku z tym wnioskodawca uznał za konieczne, aby kierowcy, którzy w związku ze specyfiką zawodu są w permanentnej podróży nie byli pozbawieni prawa do diety. Stosowne przepisy w tej sprawie należało zawrzeć w ustawie o czasie pracy kierowców, jako że świadczenia z tytułu podróży wiążą się z czasem pracy kierowców – uzasadnienie projektu ustawy, Sejm RP VI kadencji, Nr druku (...).

Na mocy w/w ustawy od dnia 3 kwietnia 2010 roku obowiązują art. 2 pkt 7 i art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców (tj. Dz.U. z 2012 roku, poz. 1155 ze zm.) – zwanej dalej ustawą.

Zgodnie z art. 2 pkt 4 lit. a ustawy stanowisko pracy kierowcy oznacza siedzibę pracodawcy, na rzecz którego kierowca wykonuje swoje obowiązki, oraz inne miejsce prowadzenia działalności przez pracodawcę, w szczególności filie, przedstawicielstwa i oddziały.

Zgodnie z art. 2 pkt 7 ustawy podróż służbowa oznacza każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy: a) przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, lub b) wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, w celu wykonania przewozu drogowego.

Zgodnie z art. 21a ustawy kierowcy w podróży służbowej, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.

Należy zauważyć, że odesłanie do przepisów Kodeksu pracy nie zawiera żadnych ograniczeń, czy modyfikacji ich stosowania względem kierowców, w szczególności odbywających wielokrotne podróże służbowe za granicę.

Zgodnie z art. 77⁵ § 3 k.p. warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. Na podstawie art. 77⁵ § 4 k.p. postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej, niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2. Przepis ten ustala minimalny standard świadczenia, ale odnosi się tylko do diety, a nie do zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków. Zaś zgodnie z art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. Oznacza to, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety oraz zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika (art. 9 § 2 k.p. i art. 18 § 2 k.p.).

Odesłanie w art. 21a ustawy do art. 77⁵ § 3-5 k.p. oznacza pośrednio odesłanie do art. 77⁵ § 2 k.p.

Obecne brzmienie art. 77⁵ § 2 k.p. zostało nadane przez ustawę z dnia 26 lipca 2002 roku o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2002 roku, Nr 135, poz. 1146). Przed nowelizacją, przywołany art. 77⁵ § 2 k.p. zawierał upoważnienie do wydania rozporządzenia określającego szczegółowe zasady ustalania oraz wysokość należności przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej na obszarze oraz poza granicami kraju. Rozporządzenie (...), wydane na podstawie tak brzmiącego art. 77⁵ § 2 k.p., regulowało problematykę należności z tytułu podróży służbowych zarówno w odniesieniu do pracowników zatrudnionych w sferze budżetowej, jak i w podmiotach gospodarczych. Zmiany wprowadzone ww. nowelizacją Kodeksu pracy wynikały m.in. ze zgłaszanej potrzeby odmiennego traktowania przypadków podróży służbowej odbywanej przez pracowników sfery budżetowej oraz pracowników sektora prywatnego (zwłaszcza kierowców transportu międzynarodowego). W uzasadnieniu do projektu nowelizacji Kodeksu pracy podkreślono, że obowiązujące przed nowelizacją uregulowania podróży służbowej były kwestionowane przez przewoźników głównie ze względów finansowych, gdyż wypłacane diety stały się elementem istotnie obciążającym koszty pracy i obniżającym rentowność przedsiębiorców. Zgodnie z intencją projektodawcy decentralizacja kompetencji w zakresie ustalania warunków wypłacania pracownikom spoza sfery budżetowej należności z tytułu podróży służbowych, miała na celu racjonalizację wydatków pracodawców prywatnych. W związku z tym uznano, że przepis art. 77⁵ § 2 k.p. będzie zawierał upoważnienie ministra właściwego do spraw pracy do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza jego granicami (w szczególności diety, zwrotu kosztów przejazdów i noclegów, a także innych wydatków) tylko w odniesieniu do pracowników zatrudnionych w państwowych lub samorządowych jednostkach sfery budżetowej. Natomiast ustalenie szczegółowych warunków wypłacania przedmiotowych należności pozostałym pracownikom miało zostać określone w układach zbiorowych pracy lub w regulaminach wynagradzania albo w umowach o pracę – uzasadnienie projektu, Sejm RP IV kadencji, druk Nr 665.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, że analiza treści przepisów Kodeksu pracy jednoznacznie wskazuje, że kwestie dotyczące należności z tytułu podróży służbowej uregulowano w zasadzie dwutorowo. W stosunku do pracowników państwowej i samorządowej sfery budżetowej, określenie trybu ustalania warunków oraz wysokości diet ustawa przekazuje do szczegółowej regulacji ministrowi właściwemu do spraw pracy w drodze rozporządzenia. W odniesieniu zaś do pracowników spoza tego kręgu ustawodawca pozostawił tę kwestię stronom stosunku pracy, a więc pracodawcom i pracownikom, obligując ich do określenia warunków wypłacania należności z tego tytułu w układach zbiorowych pracy lub w regulaminie wynagradzania, bądź wprost w umowie o pracę (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 października 2005 roku, w sprawie K 36/03, opublikowany w OTK-A z 2005 roku, Nr 9, poz. 98).

W związku z powyższym system stworzony przez art. 77⁵ k.p. przewiduje dla sfery pozabudżetowej negocjacyjny system określenia poziomu należności z tytułu podróży służbowych. Zawiera on regulacje zawarte w układach zbiorowych pracy, regulaminach czy umowach o pracę.

Dotychczasowe rozważania pozwalają przyjąć, że pracodawca spoza sfery budżetowej ma swobodę w określaniu warunków wypłacania należności z tytułu podróży służbowych, dostosowując wewnętrzne przepisy prawa pracy do specyfiki swojej działalności. Swoboda ta jest ograniczona dwoma zastrzeżeniami – należności przysługujące pracownikowi z tytułu podróży służbowej powinny pokrywać koszty poniesione przez pracownika w związku z tą podróżą (77⁵ § 1 k. p.) – nie można bowiem obciążać pracownika kosztami związanymi z podróżą służbową; przepisy wewnętrzne (postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminy wynagradzania lub umowy o pracę) nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika sfery budżetowej (art. 77⁵ § 4 k. p.).

Trybunał Konstytucyjny w/w orzeczeniu zwrócił uwagę, że nikła możliwość negocjacyjna, zarówno przyznawana sobie samym przez związki zawodowe, jak i wynikająca z niewielkiego poziomu uzwiązkowienia oraz trudności związane z gospodarczą nierównością, u genezy której leżą większe możliwości kapitału niż pracy, powodują, iż systemy negocjacyjne w sferze pozabudżetowej mają charakter ułomny.

W związku z powyższym kształtowanie treści stosunku pracy na podstawie woli stron musi być ograniczone normami bezwzględnie obowiązującymi, które mogą zostać zmienione jedynie na korzyść pracownika. Normy te określają więc minimum uprawnień i maksimum obowiązków pracownika. Przepisami takimi są art. 77⁵ § 4 i § 5 k.p., a przewidziane nim regulacje mają charakter gwarancji pewnego ustawowego minimum, co jest wyrazem ochrony Rzeczypospolitej Polskiej nad warunkami wykonywania pracy. Te dwie normy prawne pełnią funkcję gwarancyjną na wypadek, gdy systemy negocjacyjne okażą się zbyt słabe.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego powstała radykalna rozbieżność w kwestii rekompensowania kierowcom zatrudnionym w transporcie międzynarodowym kosztów noclegów podczas odbywania podróży służbowych.

Według dominującej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego, stworzenie kierowcy przez pracodawcę możliwości spędzania nocy i snu w kabinie samochodu nie oznacza zapewnienia pracownikowi bezpłatnego noclegu w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 marca 2008 roku, w sprawie I PK 230/07, opublikowany w OSNP z 2009 roku, nr 13-14, poz. 176; z dnia 1 kwietnia 2011 roku, w sprawie II PK 234/10, opublikowany w OSNP z 2012 roku, nr 9-10, poz. 119; z dnia 10 września 2013 roku, w sprawie I PK 71/13, LEX nr 1427710). W razie nieprzedstawienia rachunku za hotel (motel) kierowcy przysługuje więc co najmniej (art. 77⁵ § 5 k.p.) ryczałt w wysokości 25% limitu ustalonego w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., z czym w sprzeczności nie pozostaje możliwość „zaoszczędzenia” przez niego wydatków i zwiększenia w ten sposób dochodu uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 października 2012 roku, w sprawie I ACa 1251/11, opublikowany w LEX nr 1237037, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 roku, w sprawie I PK 18/12, opublikowany w LexPolonica nr 5194297).

W opozycji do wyżej zaprezentowanej linii orzecznictwa pozostaje wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2013 roku, w sprawie II PK 296/12, opublikowany w LEX Nr 1341269), wedle którego wyposażenie pojazdu w miejsce do spania, z którego korzysta kierowca w czasie nocnego wypoczynku, wyłącza możliwość dochodzenia jakiegokolwiek rekompensaty za brak hotelu, chyba że co innego wynika z umowy lub aktów wewnętrznych.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 27 lutego 2014 roku w sprawie II PK 133/13 przedstawił powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia o treści: „czy stworzenie kierowcy możliwości spania w nocy (nocnego snu) w kabinie samochodu podczas odbywania podróży służbowych w transporcie międzynarodowym zapewnia bezpłatny nocleg, a w konsekwencji, czy pracownikowi nie przysługuje zwrot kosztów takich noclegów (§ 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 roku, Nr 236, poz. 1991 ze zm.), czy też takie należności przysługują i w jakiej wysokości [art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (t.j. Dz.U. z 2012 roku, poz. 1155)] w związku z § 9 ust. 1 bądź ust. 2 wymienionego rozporządzenia?”

Skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego dnia 12 czerwca 2014 roku, w sprawie II PZP 1/14, podjął uchwałę: zapewnienie pracownikowi – kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 roku, Nr 236, poz. 1991 ze zm.), co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy – opublikowana w OSNP z 2014 roku, Nr 12, poz. 164.

Sąd Najwyższy, rozpoznając zagadnienie prawne, w uzasadnieniu sformułował następujące wnioski szczegółowe: 1) pojęcia „odpowiednie miejsce do spania” i „bezpłatny nocleg” nie mogą być utożsamiane (zamiennie traktowane), a wręcz odwrotnie – użycie różnych sformułowań w przepisach prawa oznacza, że są to różne pojęcia; 2) zasadniczo prawodawca odnosi pojęcie „noclegu” do usługi hotelarskiej (motelowej; pośrednio także do noclegu opłaconego w cenie karty okrętowej lub promowej), o czym świadczy nie tylko zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym (za usługi hotelarskie), ale także wysokość ustalonych limitów; 3) usługa hotelarska obejmuje szerszy zakres świadczeń niż tylko udostępnienie „miejsca do spania”, w szczególności możliwość skorzystania z toalety, prysznic, przygotowania gorących napojów itp., a także (ewentualnie) zapewnienie wyżywienia, co powoduje obniżenie diety; 4) brak przedstawienia rachunku za usługi hotelarskie oznacza, że pracownik nie korzystał z hotelu (względ na racjonalnego prawodawcę, który to przewidział); wówczas zwrot kosztów noclegu zostaje ograniczony do 25% limitu stanowiącego ryczałt za koszty realnie ponoszone w czasie podróży, bez korzystania z usług hotelowych; 5) istota „ryczałtu” jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są one udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu – która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez prawodawcę – pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998 roku, w sprawie I PKN 392/98, opublikowanym w OSNAPiUS z 1999 roku, nr 23, poz. 745).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu w/w uchwały wskazał, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety oraz zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika (art. 9 § 2 k.p. i art. 18 § 2 k.p.). W razie braku takich regulacji lub

uregulowania mniej korzystnego dla pracownika, zastosowanie będą miały przepisy wykonawcze. Odesłanie w art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców do art. 77⁵ § 3-5 k.p. oznacza więc pośrednio także odesłanie do art. 77⁵ § 2 k.p., a w konsekwencji uznanie, że kierowcy-pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu według zasad ustalonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., chyba że korzystniejsze dla niego zasady zostały ustalone według art. 77⁵ § 3 k.p. (w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania).

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 października 2014 roku, w sprawie I PZP 3/14, opublikowanej w OSNP z 2015 roku, Nr 4, poz. 47, w pełni podzielił argumentację uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 roku, w sprawie II PZP 1/14, prowadzącą do uznania, że obowiązkiem pracodawców zatrudniających kierowców w transporcie międzynarodowym jest zapewnienie pracownikowi bezpłatnego noclegu umożliwiającego odpowiednią regenerację sił, przy czym warunkiem tego nie spełnia miejsce do spania w kabinie pojazdu (nawet, gdy ma ono wysoki, „godziwy” standard). Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że wyeliminowanie konieczności ponoszenia kosztów – ryczałtów za nocleg przez pracodawców (przedsiębiorców) musiałoby się wiązać z ingerencją ustawodawcy (prawodawcy), polegającą na odstąpieniu od przyjętego założenia, że kierowca transportu międzynarodowego jest w permanentnej podróży służbowej, ewentualnie wprowadzeniu szczególnej regulacji dotyczącej kierowców transportu samochodowego (zwłaszcza międzynarodowego), zgodnie z którą umożliwienie kierowcy noclegu w odpowiednio do tego przystosowanej kabinie pojazdu byłoby równoznaczne z zapewnieniem mu bezpłatnego noclegu. W obowiązującym stanie prawnym takiej regulacji nie było, nie zawierała jej ani ustawa o czasie pracy kierowców, ani akty wykonawcze wydane na mocy art. 77⁵ § 2 k.p. W dalszej części uzasadnienia Sąd Najwyższy podkreślił, że wykładnię przedstawioną w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 roku, w sprawie II PZP 1/14, należy zaakceptować tym bardziej, jeśli się uwzględni, że prawo polskie (odesłanie w art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców do art. 77⁵ § 3-5 k.p., a następnie do rozporządzeń) może przewidywać rozwiązania korzystniejsze dla pracowników od prawa międzynarodowego lub unijnego, a ponadto unijne prawo pochodne nie może regulować zasad wynagradzania pracowników lub wypłacania im innych świadczeń związanych z pracą (art. 153 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej). Sąd Najwyższy wskazał, że zapewnienie pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.), pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, przy spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 i art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców, nie oznacza natomiast zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 roku, Nr 236, poz. 1991 ze zm.). W rezultacie uprawnia to pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 w/w rozporządzenia.

Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w uchwałach Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 roku, w sprawie II PZP 1/14 oraz z dnia 7 października 2014 roku, w sprawie I PZP 3/14. Tymczasem strona pozwana nieskutecznie polemizuje ze stanowiskiem Sądu Najwyższego. Należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy podjął uchwały w następstwie rozbieżności orzecznictwa w kwestii rekompensowania kierowcom zatrudnionym w transporcie międzynarodowym kosztów noclegów podczas odbywania podróży służbowych. Uchwały Sądu Najwyższego rozstrzygnęły wątpliwości. Niczego nowego do sprawy nie wnosi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2015 roku w sprawie II PK 248/14, na który w toku postępowania odwoławczego powoływała się strona pozwana. Sądy orzekające w tej sprawie ustaliły bowiem, iż uzgodniona w umowie kwota 42 euro obejmowała diety i ryczałty za noclegi. Tymczasem w sprawie niniejszej w obowiązującym u pozwanej Regulaminie Pracy wyraźnie zaznaczono, że pracownikom zatrudnionym na stanowisku kierowcy nie przysługuje ryczałt za noclegi w podróży służbowej, a to z uwagi na fakt, że pojazdy wyposażone są w miejsca do spania (art.38 Regulaminu Pracy pozwanej – k.48 akt).

Prawdą jest, że pracodawca spoza sfery budżetowej ma daleko idącą swobodę w określaniu warunków wypłacania należności z tytułu podróży służbowych. W ocenie Sądu swoboda ta jest jednak ograniczona. Należności przysługujące pracownikowi z tytułu podróży służbowej powinny pokrywać koszty poniesione przez pracownika w związku z tą podróżą (77⁵ § 1 k. p.). Nie można bowiem obciążać pracownika kosztami związanymi z podróżą służbową. Zatem niedopuszczalnym jest wyłączenie w aktach wewnętrzzakładowych instytucji ryczałtu za nocleg, jak również ustalenie należności w wysokości niższej niż przewidziana w aktach wykonawczych do art. 77⁵ § 2 k.p. Takie zabiegi są nieskuteczne na gruncie art. 9 § 2 k.p. i art. 18 § 2 k.p.

Reasumując, stanowiska tego nie zmienia przepis art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców. Przyjęto w nim, że w każdej dobie kierowcy przysługuje prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku. Dobowy odpoczynek (z wyłączeniem odpoczynku kierowców, o których mowa w rozdziale 4a, czyli wykonujących przewozy regularne, których trasa nie przekracza 50 km) może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli pojazd znajduje się na postoju i jest wyposażony w miejsce do spania. Wypada zauważyć, że regulacja ta powieliła art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06 (choć pomija, że może tak być według wyboru kierowcy a miejsce do spania musi być odpowiednie dla każdego kierowcy). W tym zakresie przepis rozporządzenia wiąże i jest stosowany bezpośrednio. Natomiast art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców jest o tyle korzystniejszy dla kierowców-pracowników, że zezwala tylko na dobowy (dzienny) odpoczynek w pojeździe, a tym samym nie zezwala na wykorzystanie w ten sposób wypoczynku tygodniowego. Jest jednak jasne, że art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców nie dotyczy w żadnym zakresie świadczeń przysługujących kierowcom-pracownikom z tytułu podróży służbowych i nie może być pomocny przy wykładni przepisów ustanawiających przesłanki tych świadczeń.

Jak już wspomniano, w prawie unijnym obowiązuje rozporządzenie (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U.U.E.L. 2006 Nr 102, s. 1). Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 561/2006, ustanawia ono przepisy dotyczące czasu prowadzenia pojazdu, przerw i okresów odpoczynku kierowców wykonujących przewóz drogowy rzeczy i osób w celu ujednoczenia warunków konkurencji pomiędzy poszczególnymi rodzajami transportu lądowego, zwłaszcza w odniesieniu do sektora transportu drogowego oraz w celu poprawy warunków pracy i bezpieczeństwa drogowego. Ma na celu także przyczynienie się do polepszenia metod monitorowania i egzekwowania przepisów przez państwa członkowskie oraz poprawy warunków pracy w transporcie drogowym. W art. 4 rozporządzenia nr 561/2006 przyjęto definicje podstawowych pojęć, między innymi dziennego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. g) oraz tygodniowego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. h). Według art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006, jeżeli kierowca dokona takiego wyboru,ienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju. Przedmiotem regulacji rozporządzenia nr 561/2006 w żadnym zakresie nie jest wynagrodzenie za pracę kierowców będących pracownikami ani inne świadczenia przysługujące im w związku z pracą. Nie wynika to z treści przepisów rozporządzenia i ich funkcji. Podstawą prawną wydania tego rozporządzenia jest art. 91 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, upoważniający do wydawania aktów dotyczących wspólnej polityki transportowej (art. 90 Traktatu), w szczególności ustanawiających środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu. Przede wszystkim zaś - zgodnie z art. 153 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - wyłączona jest możliwość regulowania w drodze aktów unijnego prawa pochodnego wynagrodzeń za pracę rozumianych jako wszelkiego rodzaju należności przysługujących pracownikowi od pracodawcy z tytułu zatrudnienia.

Powyższe oznacza, że art. 8 ust. 7 umowy (...) oraz art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 dotyczą możliwości wykorzystania przez kierowcę dziennego (także tygodniowego skróconego, ale już nie tygodniowego regularnego) odpoczynku w pojeździe (w kabinie samochodu), jeżeli dokona on takiego wyboru, pod warunkiem, że pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i znajduje się na postoju. Przepisy te nie dotyczą natomiast uprawnień w zakresie przysługiwania kierowcy od pracodawcy należności na pokrycie kosztów wyjazdów poza bazę

w celu wykonywania pracy (podróży służbowych), nie mogą więc służyć ocenie przesłanek takich uprawnień, w szczególności przesłanek przysługiwania ryczałtu za nocleg.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów zawartych w apelacji strony pozwanej Sąd II instancji za niezasadny uznał zarzut błędnego wyliczenia przez Sąd I instancji ryczałtów za nocleg w oparciu o limit dla państwa docelowego podróży służbowej, a nie państwa rzeczywistego noclegu. W ocenie Sądu II instancji brak powodów aby różnicować pod względem państwa odniesienia (docelowego lub państwa, gdzie koszt faktycznie poniesiono) diety i ryczałty za nocleg, skoro ich cel i funkcja są takie same, tj. zapewnienie pokrycia kosztów utrzymania się pracownika w podróży służbowej.

Apelacja pozwanej zasługuje tylko na częściowe uwzględnienie tj. w zakresie wyliczenia wysokości ryczałtu za nocleg w związku podróżą służbową zawartego w punkcie 1 lit.d i e zaskarżonego wyroku, a mianowicie Sąd I instancji błędnie wyliczył kwoty ryczałtu opisane w tych punktach. Skoro wysokość ryczałtu z tytułu jednego noclegu odbywanego w podróży służbowej na terenie Niemiec wynosiła 25,75 EURO (25% limitu wynoszącego 103 EURO), to prawidłowo wyliczony ryczałt w punkcie 1 lit.d daje kwotę 2.244,88 zł, a w punkcie 1 lit.e kwotę 315, 95 zł. Sąd I instancji błędnie przyjął wysokość ryczałtu na kwotę 27,75 EURO.

Nadto, odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa procesowego, należy wskazać, iż zgodnie z treścią art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Zasada swobodnej oceny dowodów jest jedną z podstawowych reguł procesu cywilnego. Odnosi się ona zarówno do wyboru określonych środków dowodowych jak i do sposobu ich przeprowadzenia. Ramy swobodnej oceny dowodów określone w art. 233 § 1 k.p.c. wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według swego przekonania na podstawie rozważenia zebranego materiału. Dając lub omawiając wiary zeznaniom dowodowym kieruje się wyłącznie własnym przekonaniem (por. wyrok SN z dn. 10 czerwca 1999r. II UKN 685/98 OSNP 2000/17/655, wyrok SN z dn. 29 września 2000r. V CKN 94/00, LEX 52589, wyrok SN z dn.14 grudnia 2001r. V CKN 561/00, LEX 52713).

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, samo przytoczenie w skardze apelacyjnej odmiennej własnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego nie może być uznane za wystarczające do podważenia dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych oraz ich oceny i znaczenia jako przesłanek rozstrzygnięcia sprawy i nie uzasadnia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (por. wyrok SN z dn. 3 września 1969 r., PR 228/69, nie publikowany, wyrok SN z dn. 7 stycznia 2005r., IV CK 387/04, LEX nr 177263, wyrok SN z dn. 15 kwietnia 2004r., IV CK 274/03, LEX nr 164852).

Podkreślić należy, że Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny zebranego materiału dowodowego w sprawie, wyciągając przy tym właściwe wnioski i nie przekraczając ram swobodnej oceny dowodów. Dodatkowo Sąd Rejonowy wskazał, które dowody uznał za podstawę swoich ustaleń faktycznych uzasadniając przyjęte przez siebie stanowisko.

Zasadnie zdaniem Sądu Okręgowego Sąd I instancji pominął dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu techniki samochodowej oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, albowiem – jak wskazano wyżej – wyposażenie i warunki kabin w samochodach służbowych pozwanej nie miały wpływu na zasadność roszczenia powoda. Podobnie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy był dowód z dokumentu w postaci opinii biegłego R. K. sporządzonej na tą samą okoliczność, a mianowicie oceny i badania wyposażenia pojazdów pozwanej.

Sąd Okręgowy oddalił również wniosek o zawieszenie postępowania ze względu na toczącą się przed Trybunałem Konstytucyjnym sprawę o sygn. K 11/15 z wniosku skierowanego przez związek (...) o kontrolę konstytucyjności przepisów prawa dotyczących m.in. czasu pracy kierowców ze względu na to, iż nie ma to wpływu na rozstrzygnięcie

niniejszej sprawy, a ponadto w razie pozytywnego dla pozwanej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego przysługuje jej na mocy art. 401¹kpc prawo żądania wznowienia postępowania.

Reasumując, Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w cytowanych wyżej uchwałach Sądu Najwyższego. Sąd Okręgowy podnosi za Sądem Najwyższym, iż obowiązkiem pracodawców zatrudniających kierowców w transporcie międzynarodowym jest zapewnienie pracownikowi bezpłatnego noclegu umożliwiającego odpowiednią regenerację sił, przy czym warunkiem tego nie spełnia miejsce do spania w kabinie pojazdu, nawet gdy ma ono wysoki standard. Strona pozwana nieskutecznie polemizuje ze stanowiskiem Sądu Najwyższego. Należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy podjął wskazane uchwały w następstwie rozbieżności orzecznictwa w kwestii rekompensowania kierowcom zatrudnionym w transporcie międzynarodowym kosztów noclegów podczas odbywania podróży służbowych. Uchwały Sądu Najwyższego rozstrzygnęły wątpliwości. Dlatego też Sąd Okręgowy oddalił wnioski pozwanej o wystąpienie z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz z pytaniami prawnymi do Trybunału Konstytucyjnego.

Jeżeli zaś chodzi o zarzuty podniesione w apelacji powoda, Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska Sądu Rejonowego w zakresie w jakim Sąd I Instancji uwzględnił zgłoszony przez pozwaną zarzut przedawnienia. Sąd odwoławczy uznał bowiem, że w pozwie z dnia 14 listopada 2013 roku (data stempla pocztowego) powód wskazał konkretną kwotę roszczenia, sprecyzował z jakiego tytułu i za jaki okres domaga się jej zasądzenia. Dlatego też doszło do przerwania biegu przedawnienia w rozumieniu art.295§1 pkt 1 k.p., oczywiście za wyjątkiem roszczeń z tytułu podróży służbowych za październik 2010 roku, czego zresztą powód w apelacji nie kwestionuje. Zaznaczyć jednak należy, że przerwa w biegu przedawnienia dotyczy jedynie pierwotnie zgłoszonego żądania, a więc kwoty 11.160,00 zł. W pozwie powód wyraźnie wskazał żadaną kwotę, zaznaczył, że domaga się ryczałtu za noclegi z tytułu podróży służbowych, wskazał sporny okres od 13 października 2010 roku do 23 lipca 2011 roku. Tym samym w sposób wystarczający określił żądanie jak i jego podstawę faktyczną. Skoro tak, to mając na uwadze, że za nieprzedawniony okres od marca 2011 roku do lipca 2011 roku powód żądał łącznie kwoty 9.094,40 zł, a za październik 2010 roku kwoty 1.239,70 zł, przy czym ta należność była przedawniona już w momencie składania pozwu, to kwota roszczenia za nieprzedawniony okres od listopada 2010 roku do lutego 2011 roku wyniosła 825,90 zł. Taką też należność Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powoda zmieniając jedynie w tym zakresie (tj.częściowo) pkt 2 zaskarżonego wyroku. Odsetki zasądzono zgodnie z żądaniem pozwu, czyli od dnia 14 listopada 2013 roku.

Sąd Okręgowy zmienił również pkt 3 zaskarżonego wyroku uznając, że rację ma powód twierdząc, że w razie zmiany w toku postępowania wartości stanowiącej podstawę obliczenia opłat, bierze się pod uwagę wartość zmienioną, ale poczynając od następnej instancji (§ 4 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – t.j.Dz.U.z 2013 roku, poz.490 z późn.zm.). Skoro wartość przedmiotu sporu ustalona w pozwie wyniosła 11.160 zł, a na rzecz powoda zasądzona została łącznie kwota 8.369,18 zł, to powód wygrał sprawę w 75%. Dlatego też stosując art. 100 k.p.c.należało na jego rzecz zasądzić kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję (stawka minimalna pełnomocników – 1.800 zł, odpowiednio 75% tej kwoty to kwota 1.350 zł, a 25% tej kwoty to kwota 450 zł, różnica do wypłaty 900 zł).

W konsekwencji Sąd Okręgowy – na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok:

- w punkcie 1d w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.244,88 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2011 roku,
- w punkcie 1e w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 315,95 zł z ustawowymi odsetkami od 11 sierpnia 2011 roku;
- częściowo w punkcie 2 w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 825,90 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14.11.2013 roku;

- w punkcie 3 w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 900,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

W pozostałej części Sąd Okręgowy oddalił obie apelacje na podstawie art.385 k.p.c.

W punkcie 3 wyroku nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 35,00 zł tytułem brakującej części opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powód był zwolniony z mocy ustawy. Orzeczenie wydano w oparciu o art.113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j.z 2014r., poz.1025 ze zm.). w zw.z art. 108§1 k.p.c.

Co do zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym należy zauważyć, że powód wygrał proces w ok.45 % mając na uwadze zmienione żądanie. Dlatego też koszty procesu za II instancję wzajemnie zniesiono, a to na zasadzie art. 100 k.p.c.

(-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSR del.Renata Stańczak

Sędzia Przewodnicząca Sędzia